

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2,50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati petič vrst & Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Nove meje češkoslovaške republike:

En milijon Čehov pride pod Nemčijo

Na podlagi stare avstrijske statistike iz leta 1910 je berlinska komisija veseli določila nove meje češkoslovaške republike tako, da pripadejo Nemčiji tudi čiste češke pokrajine — V ČSR ostane samo 150.000 Nemcev

Praga, 7. oktobra. br. Vsi današnji češkoslovaški listi objavljajo včerajšnje odločitev berlinske mednarodne komisije o razmejitvi med nemškimi in češkimi pokrajinami in o določitvi meje, do katere bodo do 10. t. m. zasedle nemške čete češkoslovaško ozemlje. Vsi listi naglašajo, da je nova meja odredena za Češkoslovaško skrajno krivično. Z novo mejo se je ustvarilo obratno razmerje. Prej je bilo v ČSR tri milijone duš nemške narodne manjšine, z novo mejo pa pride pod Nemčijo nad en milijon duš češkoslovaške narodne manjšine. Pravica samoodločbe, na katero so se sklicevali pri monarkovski konferenci, je bila torej uveljavljena samo za Nemce, ne pa tudi za Čeha in Slovače.

Največje ogorčenje v češkoslovaški javnosti pa je izzvalo dejstvo, da se za osnovo narodnostne razmejitve ni vzelo sedanje stanje, marveč predvojna avstrijska statistika iz leta 1910, o kateri je dobro znano, kako je bila sestavljena in da niti približno ne odgovarja dejanskemu položaju. Avstrijska statistika zlasti na Češkem sploh ni upoštevala narodnosti, nego sloni na znameniti avstrijski iznajdbi »občevalnega jezika«, tako da so cele pokrajine in mesta lahko proglasili za nemške, čeprav je bi-

lo prebivalstvo skoraj izključno češke narodnosti. S tako statistiko je bilo mogoče priznati Nemčiji tudi izrazito češke pokrajine, kar je imelo za posledico, da ostane v ČSR samo majhen jezikovni otok s približno 150.000 Nemci, dočim pride pod Nemčijo nad en milijon Čehov.

Češkoslovaška vlada je objavila, da je skušala doseči korekturo, toda vsa prizadevanja so bila zaman. Berlinska mednarodna komisija, ki ima vsa pooblastila štirih veselij, je sporočila Češkoslovaški svoje sklepe v ultimativni obliki, tako da češkoslovaški vladi ni preostalo nič drugega, kakor da pristane tudi na ta diktat. Proti sklepom berlinske komisije ni možen nikak priziv. Ta sklep pomeni nadaljnjo silno okrnitev ČSR in njeno popolno gospodarsko ohranitev. Saj gre meja na primer tik ob mestni meji Plzna, ki je tako docela odrezano od zaledja. Se hujše je razmerje na Moravskem, kjer seka meja na mnogih krajih najvažnejše prometne zveze, tako da je na primer Moravska Ostrava odrezana od ostalega ozemlja ČSR in se bo morala ČSR posluževati ali nemških železniških prog ali pa se sporazumeti z Nemčijo za nekak koridor.

ru ne bi mogla pristati na odcepitev Podkarpatske Rusije.

Poljska zagovarja

Variava, 7. oktobra. AA. (Havas) Poljska telegrafska agencija prinaša vrsto člankov poljskih listov, ki poudarjajo madžarske aspiracije na Podkarpatsko Rusijo in zahtevajo, da se naredi skupna meja med Poljsko in Madžarsko. Uradni vladni list »Gazeta Polska« piše, da vprašanje Podkarpatske Rusije neposredno zanima Poljsko. Priključitev Podkarpatske Rusije Madžarski pravi list, je edina pravilna rešitev. List našteva nato razne zgodovinske in vojaške razloge, s katerimi podkrepila to svojo tezo, zlasti pa poudarja, da je bila Podkarpatska Rusija priključena Češkoslovaški le v varstvo z omejitvijo, da jo potem vrne carski Rusiji.

Kaj pa slovaška manjšina na Madžarskem

Bratislava, 7. okt. p. V slovaških krogih opozarjajo glede na madžarske zahteve po priključku krajev z madžarsko večino k Madžarski, da živi na Madžarskem velika slovaška narodna manjšina. Po madžarski uradni statistiki je leta 1920 živelo na Madžarskem skoro 400.000 Slovačkov. Ta manjšina nima niti ene svoje šole. Kako postopa z njo madžarski režim, kažejo statistični podatki iz leta 1930, ko so nenadoma našli kar za 140.000 Slovačkov manj kakor pred 10 leti. Če se bo nadaljeval tak režim, bo slovaška manjšina na Madžarskem v nekaj desetletjih izginila.

Carinska unija

Nemčija — ČSR?

Nemški gospodarski načrti z okrnjeno ČSR

BERLIN, 7. okt. br. V dobro poučenih nemških krogih izjavljajo, da bo v kratkem odpotovala v Prago posebna nemška delegacija z nalogo, da prične pogajanja za novo ureditev gospodarskega sodelovanja med Nemčijo in Češkoslovaško. V nemških krogih imajo v tem pogledu velike načrte. Ker bo z novo ureditvijo državnih meja stisnjena Češkoslovaška v nemški gospodarski oklep v Srednji Evropi, sodijo, da ji ne bo preostalo nič drugega, kakor da se kar najtesneje poveže z nemškim gospodarskim sistemom. V Berl-

nu pomišljajo celo na ustanovitev carinske unije med obema državama. Prepričani so, da bodo na tako ureditev gospodarskih odnosov pristale tudi ostale velesile.

PRAGA, 7. okt. br. Danes prispe v Prago novi zunanji minister Čvachovský, ki bo verjetno že jutri odpotoval v Berlin, kamor sta že včeraj odpotovala minister Feierabend in generalni direktor Živnostenske banke Preiss, ki vodita gospodarska pogajanja z Nemčijo.

Federativna ureditev državne zajednice

Dalekosečni sklepi slovaških strank

Praga, 7. okt. br. Včeraj je bil v Zilini dosežen sporazum med slovaško ljudsko stranko, slovaško vladno stranko in slovaško nacionalno stranko o bodoči ureditvi odnosov med Slovaško in Češko. Po celodnevni pogajanjih so se zedinili na enotne zahteve, ki jih bodo predložili Pragi. Sklenili so, da se slovaški narod konstituirata v svoji lastni državi, ki bo povezana s Češko v okviru federativne češkoslovaške republike. Od praške vlade že včeraj imenovani minister za Slovaško dr. Tiso je bil obenem izvoljen za prvega predsednika avtonomne slovaške vlade, ki bo imela skupno pet ministrov. Slovaško ljudsko stranko bosta v tej vladi zastopala poleg dr. Tise še generalni tajnik stranke dr. Martin Sokol in glavni urednik »Slovača« narodni poslanec Karol Sidor. Slovaška agrarna stranka in slovaška nacionalna stranka se nista imenovali svojih zastopnikov v vladi. Razmerje med Slovaško in Češko bo urejeno po vzorcu nekdanjega razmerja med Avstrijo in Ogrsko.

Slovaška naj dobi svoj zakonodajni parlament in svojo vlado. Skupno s Češko naj se v bodoče vodijo: zunanja politika, narodna obramba ter upravlja-

nje dosežanih in bodočih skupnih državnih dolgov.

Vse druge zadeve naj se opravljajo ločeno. Za njih upravo bo Slovaška imela vlado, ki bo zaenkrat razdeljena na naslednjih pet ministrstev:

1. notranje zadeve, pravosodje in narodno zdravje;
2. promet (železnice, pošta in telegraf);
3. gospodarstvo (javna dela, trgovina, obrt in kmetijstvo);
4. narodna prosveta;
5. finance in socialna politika.

Končno zahtevajo žilinski sklepi, naj pridejo vsa državna podjetja na slovaškem ozemlju pod upravo slovaške vlade in naj se sedanji državni proračun ČSR po posebnih komisijah razdeli sorazmerno na češko-moravski in slovaški del.

Vsi ti sklepi se imajo s spremembo sedanje češkoslovaške ustave izvesti najkasneje do 28. t. m.

Posebna delegacija pod vodstvom ministra Tise je sprejela zahtevani že nocoj odpotovala v Prago. Splošno računajo, da bo osrednja vlada v najkrajšem času pristala na federativno preureditev republike. Dokler ta preureditev ne bo zakonito izvedena, bodo člani slovaške vlade formalno imenovani za ministre v praški vladi in bodo kot taki vodili slovaške avtonomne posle.

Vprašanje plebiscita še ni rešeno

Ureditve je prepovedana direktnemu sporazumu Nemčije in Češkoslovaške

BERLIN, 7. okt. br. Mednarodna komisija bo imela prihodnje seje v ponedeljek. Na tej seji bo morala razpravljati in sklepati o plebiscitu na Češkoslovaškem. Zasekrat je vprašanje, v katerih krajih naj se vrši plebiscit, prepovedano direktnemu sporazumu med Češkoslovaško in Nemčijo. Če

bi se ti dve državi o tem ne mogli sporazumeti, bo intervenirala mednarodna komisija in sama odredila, kje in kako naj se izvede plebiscit.

BERLIN, 7. oktobra. AA. (Havas). Komisija, ki izvršuje sklepe minchenškega sporazuma, se bo ponovno sestala šele v ponedeljek. Do takrat bo dobila nova

Jan Čorny

češkoslovaški notranji minister in podpredsednik vlade, ki bo začasno, dokler bo general Syrový vršil funkcije prezidenta republike, vodil vladne posle

predloge za ocenjevanje, ki jih bodo postavile vojaška, gospodarska in finančna komisija ter komisija za plebiscit. Kar se tiče določevanja ozemlja, kjer bo treba izvesti plebiscit, prevladuje v krogih te mednarodne komisije prepričanje, da je treba najprej skleniti neposredni sporazum med Nemčijo in ČSR, kajti komisija naj bi stopila v akcijo šele takrat, če bi se ta sporazum pokazal kot nemogoč. Obe zainteresirani stranki se lahko sporazumeta, če hočeta, tudi zato, da ne izvajata plebiscita v tej ali oni pokrajini. Po oceni merodajnih krogov znašajo vse core, ki jih je zasedala ali pa jih bo še do 10. oktobra zavela nemška vojska, petino ali šestino skupnega ozemlja češkoslovaške republike. Zaradi n katerih vesti, ki so se pojavile v tujem tisku o doseženem sporazumu včeraj oziroma o omejitvi ozemlja, preden bo okupirano po nemških četah od 7. do 10. oktobra, se izve iz krogov mednarodne komisije, da se je Češkoslovaška uklonila, vendar pa tega sporazuma ni odobrila.

Proglas

slovaške ljudske stranke

Bratislava, 7. okt. br. Slovaška ljudska stranka je izdala sredi proglas, ki pravi med drugim:

»Monarkovski sporazum je spremenil obraz Evrope. Mi Slovaki prevzemamo svoje. Na svojem slovaškem narodnem ozemlju hočemo po svoji svobodni volji v bodoče upravljati svoje življenje. Živeti hočemo v prijateljskih odnosih z vsemi narodi ter voditi svojo usodo v protimarksiistični ideologiji in duhu monarkovskega sporazuma. Manifest zaključuje s poveljevanjem avobode slovaškega naroda in njegove vlade.

Tudi Podkarpatska Rusija

Praga, 7. okt. o. Istočasno s slovaškimi so se sporazumele tudi politične skupine v Podkarpatski Rusiji, izvenredni komuniste. Za Podkarpatsko Rusijo zahtevajo enak položaj, kakor ga bo dobila Slovaška. ČSL vlada je na to zahtevo v načelu že pristala. Odločno pa se bo uprlo madžarskim načrtom, da bi se Podkarpatska Rusija odcepila od ČSR in pridružila Madžarski.

Obisk belgijskega kralja na Nizozemskem

Amsterdam, 7. okt. AA. Kralj Leopold III. bo dne 21. novembra uradno obiskal Amsterdam. Obisk bo trajal dva dni.

Nemški gospodarski minister v Ankari

Ankara 7. okt. AA. Nemški minister za narodno gospodarstvo dr. Funk je prišel danes v Ankaro. Na postaji ga je v družbi mnogostevnih visokih turških funkcionarjev pozdravil minister za gospodarstvo Kleber.

Kredit za ceste

Beograd, 7. oktobra r. Gradbeni minister Stošović je izjavil novinarjem, da je vlada razdelila kredite iz štiri milijardnega posejla tako, da bo dobila med drugim državna banovina na gradnjo cest 200 milijonov, za melioracijo in regulacijo rek pa 51.1 milijona din, skupno 200 milijonov, to je okrog 8%, ostotnega 4-milijardnega kredita.

Borzna poročila.

Cura, 7. okt. Beograd 10.—, Pariz 11.77, London 21.063, Newyork 438.25, Bruselj 74.15, Milan 23.075, Amsterdam 238.65, Berlin 175.70, Praga 15.10, Vasilava 83.—, Bukarešta 3.25.

Nove meje češkoslovaške republike

Razmejitvena komisija je določila, da v posameznih odsekih zasedejo nemške čete do 10. t. m. naslednjo črto:

Odsek Bratislava—Dunav

Nemci zasedejo kraje: Poštorna (Untermentau), Břecław, Ohlavice, Hlupice, Porlice, Volfamice, Znojmo.

Izven nemške okupacijske linije ostanejo pod ČSR kraji: Bratislava, Gopice, Velike Pavlovice, Nikolice, Vranovice, Moravski Krumlov.

Nadalje pridejo pod Nemčijo kraji: Feldberg, Lobava, Dolnje Radice, dočim ostanejo pod Češkoslovaško kraji: Dolnje Kounice, Vutkovic, Petrovice, Višnovice, Mašovice, Visočani, Žerovice, Velike Dešovice, Dačice, Bočkovic.

Južnočeška meja

Nemci zasedejo:

Gornji in Dolnji Überschlach, Dolnji in Gornji Baumgarten, Neudeck, Eichberg, na češki strani pa ostanejo: Velčice, Nove Hrad, Černa, Stankov, Hluboka, Hrdlozezy.

Nemci zasedejo nadalje črto: Kaplice, Češki Krumlov, Prachatic, Bistrica, Neumark, dočim ostanejo na češki strani: Zlata Koruna, Volim, Sušice, Černe, Dvorce, Volšovice, Petrovice, Lunašev.

Chebski odsek

Nemci zasedejo Dobruvo, Njižan, Tuškov, Podbřany, Holešovice, Lovosice, na češki strani pa ostanejo: Dražnov, Lukjenice, Nova Hospoda, Visoka Libine.

Severni odsek

Nemci zasedejo Litomeřice, Češka Duba (Bömische Eiche), Liberec, Jablonec do državne meje. Pod Češko ostanejo Terezín, Stražnice, Frištanj, Stražište, Valšovice, Zvarog, Rokitnica, Vitkovice, Studenec, Hodolov, Mlínov.

Severovzhodna meja

Nemci zasedejo Rohlice, Hutendorf, Güntersdorf, Braunau, (Broumov), na češki strani pa ostanejo: Dvur Kralove, Nachod, Dolnji Hronov, Visoke Jilemnice in Novigrad.

Severna moravska meja

Nemške čete zasedejo kraje: Gieshübl, Petrovice, Lautersbach, Krenau, Sternberg, Marienthal, Bodenstadt, Neutitschein (Novi Jičín) in Hlučín.

Pod Češko ostanejo: Kostelec, Jablonec, Patronice, Litoměř, Trhovice, Hlasnice, Malovice, Velika Bistrica, Olšava in Moravska Ostrava.

Madžarska zahteva odcepitev Podkarpatske Rusije

Skupna akcija Poljske in Madžarske — Slovaška naj bi se osamosvojila

VARSAVA, 7. okt. p. Se pred dnevi so poljski uradni krogi zatrjevali, da so se z odstopom tjejskega in fristatskega okrožja uredila vsa sporna vprašanja med Češkoslovaško in Poljsko ter so napovedovali nove prijateljske odnose med obema državama. Sedaj pa se je poljsko stališče zopet nenadno spremenilo. Poljski vladni krogi, kakor tudi ves poljski tisk zopet naglašajo, da se niso urejena vsa vprašanja med obema državama, da vsi spori še niso definitivno rešeni in da je Poljska zainteresirana na integralni ureditvi vseh češkoslovaških problemov. Predvsem je Poljski na tem, da se Madžarski priključi Podkarpatska Rusija, tako da se bo ustvarila neposredna madžarsko-poljska meja. Ti krogi tudi naglašajo, da bi bilo prav tako drava ustanovitvi samostojno slovaško državo, šele po ureditvi teh dveh problemov bi Madžarska in Poljska bili pripravljeni jamčiti za nove češkoslovaške meje. Zanimivo je, da so se s tem Poljski že docela oddaljili od monarkovskega načela, po katerem naj bi se uredila na Češkoslovaškem zgolj narodnostna vprašanja, ki zadevajo češkoslovaške sosedne neposredne.

V Varsavi je bila včeraj daljša konferenca zastopnikov vlade in madžarskih delegatov, na kateri je bil v gornjem smi-

slu dosežen popoln sporazum. Poljska in Madžarska bosta vztrajali pri tem, da se Podkarpatska Rusija priključi Madžarski. Kar se tiče Slovaške, pa so bili na tej konferenci mnenja, da bi morala sama odločiti o svoji usodi. Če se Slovaki sporazumejo s Čehi za nadaljnje sožitje v skupni državi, se Poljski in Madžari temu ne bodo protivili. Poleg tega zahtevajo Poljski korekturo meje v Tatrah, kjer imajo menda večino v dveh ali treh občinah.

Rumunija proti

Bukarešta, 7. okt. e. O priliki ostavke prezidenta dr. Benčea je objavil list »Timpul« značilen članek, v katerem poudarja, da bo Rumunija lahko nudila Češkoslovaški podporo za okrepitev njenega gospodarstva na ta način, da bi ji nudila nove prometne zveze s tem, da se ustanovita svobodni luki v Braili in Galacu. Zato je potrebno, da ostane Češkoslovaški ozemlje, preko katerega je Praga povezana z Bukarešto. To je bilo odobreno tudi v monarkovskem sporazumu. Madžarska zahteva tudi priključitev Podkarpatske Rusije odnosno skupno mejo s Poljsko. S tem bi bila pretrgana zveza Češkoslovaške z Rumunijo. Zato Rumunija v nobenem pri-

